

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning (LM-rapport 2012:2)

Sammanfattning

Riksarkivet har tagit del av rubricerade promemoria och lämnar sammanfattningsvis följande synpunkter.

Riksarkivet har i huvudsak inget att invända mot rapportens förslag, men noterar att frågan om långtidsbevarande av elektroniska ansökningar och elektroniska signaturer inte behandlas, vilket i framtiden kan påverka rättskipningen och förvaltningen, och forskningens behov. Dessa frågor bör behandlas i samråd med Riksarkivet och i överensstämmelse med Riksarkivets föreskrifter.

Riksarkivet ställer sig även frågande till relevansen av att ha kvar § 38 p. 3 i Fastighetsbildningskungörelse (1971:762).

Inledning

Riksarkivet ställer sig inledningsvis i huvudsak positiv till rapportens förslag om att möjliggöra elektroniska ansökningar till Lantmäteriet. Riksarkivet kan inte yttra sig om ansökningarnas innehåll eller de materiella frågor som berörs av ansökningarna,¹ men noterar följande.

Rapporten berör inte frågan om långtidsbevarandet av ansökningarna och elektroniska signaturer. Frågor som berör fastighetsrätt omfattar vanligtvis längre tidsperioder. Förutsatt att ansökningarna utgör grunden för att exempelvis i framtiden avgöra ett befintligt rättsförhållande, kan konsekvenserna i framtiden av att inte beakta långtidsbevarandet av ansökningarna och elektroniska signaturer påverka inte bara rättskipningen och förvaltningen, men även forskningens behov.

¹ Ansökningarna, när inkomna och allmänna handlingar, ska emellertid bevaras eller gallras efter ansökan till Riksarkivet såvida de inte har en ringa betydelse.

Bakgrund

Bevarande av digitala objekt handlar i allmänhet om integritet. Medan bevarande av format, inklusive format för elektroniska signaturer, generellt handlar om att återställa formatet i dess ursprungliga skick och mening, så berör elektroniska signaturer särskilt frågan om autenticitet.

I tidigare förarbeten som rapporten hänvisar till berörs inte frågan om långtidsbevarande särskilt.

I proposition 2005/06:28 (Elektroniskt ansökningsförfarande i inskrivningsärenden, m.m.) nämns i a. 5.7 (Inskrivningsmyndighetens handläggning) att "[e]n förutsättning för att inskrivningsmyndigheten skall få använda elektroniska rutiner bör vara att det sker enligt Riksarkivets föreskrifter".

Ds 2003:29 (Formel Formkrav och elektronisk kommunikation) noterar frågan i a. 2.3.2 (Långtidslagring av signaturer) om dock i något kortare omfattning, med slutsatsen att "[o]m signaturer ska lagras längre tid förutsätter det att man förlitar sig på andra säkerhetsrutiner än enbart verifiering av signaturen.", vilket kan vara "systemsäkerhetsåtgärder, t.ex. säker förvaring."²

Medan säkerhetsrutiner kan fungera i vissa sammanhang och/eller närmaste framtiden så är frågan om det kan finnas skäl att anta att säkerhetsrutiner inte är ett långsiktigt tillvägagångssätt för bevarande för obestämd framtid, vilket Riksarkivet utreder.

Vidare kan [vanligtvis brukar] de val av format som finns tillgängliga för långtidsbevarande vara begränsade, och är inte ekvivalent eller kompatibel med formatet som ursprungligen användes för handlingen. Detta innebär, om "fel" format väljs, att en konvertering kan behöva göras från ursprungsformatet till formatet för långtidsbevarande, vilket riskerar otillåten eller önskad gallring.

Det kan även slutligen nämnas att det inom EU pågår ett arbete om en förordning för elektroniska betrodda tjänster (eIDAS) som bland annat berör frågan om en kvalificerad signatur ska anses vara ekvivalent till egenhändig underskrift på papper, samt om bevarandet av elektroniska signaturer.

Gällande avsnitt

4.1 Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning; 7.1, 4 kap. 8 b §

Ett elektroniskt ansökningsförfarande genom ett formulär på Lantmäteriets webbplats kan underlätta långtidsbevarandet av ansökningar i format som

² Utredningen jämförde med långtidsarkivering av pappersmaterial, där det normalt inte finns möjligheter att långt i efterhand kontrollera en namntecknings äkthet; jfr e-delegationens vägledning "Elektroniska original, kopior och avskrifter" (2012-06-07), a. 2.6 (Arkivfrågor).

exempelvis PDF/A, särskilt överensstämelsenivå "a", det vill säga, där den semantisk information iakttas och bevaras.

Ett elektroniskt ansökningsförfarande "som uppfyller höga säkerhetskrav och som inte ökar risken för missbruk eller försämrar rättssäkerheten." bör vidare lämpligen vara avhängigt frågor om långtidsbevarandet av ansökningen och dess autenticitet.

4.1 Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning; och

4.5 Några frågor rörande fastighetsbildningskungörelsen; 7.1 4 kap. 8b §³, 8c §

Det finns inga invändningar mot föreskriftsrätten för det elektroniska förfarandet i allmänhet. Det framgår emellertid att de föreskrifter som kan meddelas är av teknisk natur och avser exempelvis vilken formulär eller elektronisk signatur som ska användas för anmälan. Detta faller inom utformningen av ett elektroniskt original.⁴ Ett elektroniskt original verkar tillsynes avgränsa ett digitalt objekt att inkludera såväl innehåll som signatur (jfr bestyrkt elektroniskt original), vilket aktualiserar frågor om val av format. Utformningen av elektroniskt original kan därmed få konsekvenser vid långtidsbevarandet av ansökningen.

Föreskriftsrätten ska även möjliggöra att Lantmäteriet kan ställa rätt krav på "autenticitetskontroll". Detta innefattar frågor som berör ursprungligt skick, spårbarhet och äkthet. Här om hänvisas det till SS-ISO-15489 som "Riksarkivet använder som standarddefinition", vilket är något otydligt vad som menas. Frågor om autenticitet av elektroniska dokument, och signaturer, aktualiserar åter igen frågor om format och rutiner, vilket har konsekvenser vid långtidsbevarandet.

Utfärdanden av de föreskrifter rapporten föreslår bör således ske i samråd med Riksarkivet och i överensstämmelse med Riksarkivets föreskrifter.

Riksarkivet vill även i och med justeringen av § 38 i Fastighetsbildningskungörelse (1971:762) uppmärksamma p. 3 i nämnda paragraf, och fråga om relevansen att ha kvar den punkten.

4.3 Elektroniska handlingar som bifogas ansökan

En förtydligande av vad som åsyftas med "låst" i anslutning till elektronisk kopia (s. 32-33 i rapporten), vilket inte återfinns i e-delegationens vägledning. Åsyftas här någon form av kryptering av den elektroniska kopian, exempelvis genom en behörighetsbegränsning?, vilket inte är att rekommendera för långtidsbevarande av handling.

³ 4 kap. 8 § fjärde stycket anger att ansökan ska undertecknas. Hur ansökan ska undertecknas kan anges i myndighetsföreskrifter enligt 8 b §, vilket Lantmäteriet ska bemyndigas genom FBK § 38 p. 5.

⁴ **Elektroniskt original/dokument** En elektronisk handling som inte har en unik fysisk ursprungsförlaga och som har försetts med en elektronisk utställarangivelse så att det kan kontrolleras med ett tekniskt förfarande om handlingen är äkta (e-delegationens vägledning "Elektroniska original, kopior och avskrifter" (2012-06-07)).

Beslutande i detta ärende har varit riksarkivarien Björn Jordell. Närvarande vid ärendets slutliga handläggning har även varit juristen Benjamin Yousefi, föredragande.

Björn Jordell

Benjamin Yousefi